

רק התנתקות נוספת תוכל לשמור על קיומה היהודי-ציוני של ישראל

פרופ' ארנון סופר

ראש קתדרת חייקין לגיאור-אסטרטגיה באוניברסיטת חיפה

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של ישראל והלשכה המקבילה של הרשות הפלשתינית פרסמו לא מכבר נתונים מספריים על אוכלוסיות היהודים והערבים בארץ ישראל. כל מי שעניו בראשו – ומוכן לקרוא את המספרים ולהבין את משמעותם – אינו יכול להימלט מן המסקנה המתבקשת: כדי שלא נהיה למיעוט, כדי שלא תיווצר כאן דמוגרפיה שמשמעותה רוב ערבי-פלשתיני השולט בנו – חובתנו היא להמשיך את ההתנתקות, להמשיך את פינוי השטחים.

דוגמה מעניינת ומדאיגה למה שצפוי לנו אם לא נבחן את המציאות בעיניים פקוחות ניתן לראות בפריסה הגיאוגרפית של האוכלוסייה הערבית בישראל, ובמיוחד של האוכלוסייה הברווית בנגב. כל מי שבוחן את הפריסה הזו על גבי מפה שהכינה מחלקת המיפוי הממשלתית רואה מיד את מוקדי האכלוס העיקריים והגדולים כמו ערוער, תל שבע ורהט. אבל אם בוחנים היטב את כל הנקודות שאליהן מתפשטת האוכלוסייה הברווית בנגב, אפשר לראות את הרעה המתפתחת דווקא במקום הפחות צפוי מכל לכאורה: אזור שדה התעופה בנבטים. בתוך מתחם נבטים, שהוא מחנה צבאי, ניתן לגלות על המפה שני כתמים שחורים בתוך שדות האש הצבאיים. הכתמים האלה הם אתרי המחיה של ברווים, שחדרו לשטח סגור, מתגוררים כאן ויוצרים עובדות בשטח. בחינה מדוקדקת ורחבה יותר מגלה שתחומי הפריסה האמיתית של האוכלוסייה הברווית מתקרבים למצדה, לרתמים, לרביבים. כאן כבר לא מדובר באוכלוסייה של בודדים, אלא באלפים. כמילים אחרות: שדה התעופה נבטים, שדה התעופה חצרים ושדה התעופה רמון מצויים היום בלב מרחב ברווים. אם לא די בכך, ניכרת התפשטות מן המרחב הברווים הצפוף אשר ליד באר שבע לעבר רצועת עזה וצפונה לעבר דהריה-חברון. התהליך המדאיג הזה אינו מתבצע בגלים גדולים, אלא בחלחול מתמשך וקבוע של ברווים אל כל שטחי הנגב וסביבותיו.

אם לומר את הדברים בדרך הברורה והנחרצת ביותר, נראה כי כבר היום איבדנו את השליטה במרחב העצום הקרוי הנגב הצפוני. אמנם קיים מתחם צאלים וצה"ל אוהז בו ומתאמן בו, אבל קיימת סכנה שגם אזור צאלים יהיה מכותר באוכלוסייה פלשתינית ממזרח וממערב. שהרי – ומי שאינו יודע ראוי שידע – פלשתינים לא מעטים נכנסים לסיני מעזה כדרכם לישראל, כשהם נעזרים, כנראה, בעצימת העין של המצרים. בינתיים, מטרת חדירות אלה אינה היאחזות בקרקע, אבל הן המקור להברחות, כולל של אמצעי לחימה. על פי מה שקורה בשטח נראה כי המרחב הזה

**"אם תאבי חיים
אוחזו – חובתנו
להמשיך**

**בהתנתקות. מי
שמדבר על**

**החזקת שטחים
ביהודה ושומרון**

**כחלק ממדינות
ישראל מגשים**

**את חלומנו הרטוב
של ערפאת.**

**מציאות כזו
תוביל ישירות**

**לסופה של
המדינה היהודית'**

ציונית".

פשוט מופקר – מרחב ללא ריבונות ישראלית-יהודית. עובדה זו חייבת להדאיג את כולנו, בעיקר את שלטונות המדינה, ולא נראה כי כך הדבר.

אם לא תהיה בדרום הפרוע אכיפת חוק משמעותית ואם לא יימצא פתרון אנושי וענייני לבדווים – הם עלולים להפוך לאיום אסטרטגי בשל היקף השטחים שהם תופסים ובשל חשיבותם האסטרטגית של שטחים אלה.

תופעה אחרת – מדאיגה לא פחות – מתרחשת בתחומי יהודה ושומרון והיא פועל יוצא של תכנית מתאר שהפלשתינים מכינים לעצמם. בתכנית זו הוצגו ארבע חלופות: האחת – הרחבת ההתיישבות בשטחים, ללא הכוונה תכנונית, על פי מה שניתן לעשות בשטח; השנייה – מאמץ לקדם ולהרחיב את מתחמי האוכלוסייה העירונית והיישובים העירוניים הקטנים; החלופה השלישית – ריכוז מאמץ ביישובים עירוניים גדולים; והחלופה הרביעית היא יצירת מאחזים מול הגדר, מול היישוב היהודי. דוגמה ספציפית לתופעה אחרונה זו ניתן לראות בכירור בבקעת הירדן. כאשר

החלה ההתיישבות היהודית בבקעת הירדן אחרי מלחמת 67' דיברו על כך שהבקעה ריקה מאוכלוסייה פלשתינית ועל כן היא תהיה יהודית. אלה היו הדיבורים אז. אך מה היו ההישגים שלנו בפועל? בבקעת הירדן מתגוררים כיום 3,000 עד 4,000 ישראלים, והפלשתינים בבקעה מונים כיום כ-60 אלף תושבים. במילים פשוטות: כל הסיפור על רוב יהודי בבקעה ניצב תחת סימן שאלה גדול. גם במקומות אחרים שבהם משיק הגבול

הישראלי לתחומי יהודה ושומרון התמונה דומה ואפילו גרועה יותר. אנחנו מחזקים יישוב אחד, אולי אחדים, בכוכבים, בשעה שמולנו, במתחם שבין פקועה לזכובה וג'נין, ניצבים כרבע מיליון פלשתינים. ומה ניצב מולם כשטח ישראל – נורית הריקה, גן נר, יישובי חבל תענך – אכן מיעוט מול רוב. כך גם המצב ליד קלקיליה-חבלה-עטיה-פרעון וירתח ומשם לעבר טול כרם-שוויקה-זיתא-בקה וצפונה וכך גם סביב ירושלים וליד דהריה.

ההתפשטות הפלשתינית מתרחשת כיום בתחומי יהודה ושומרון אבל היא לא תיעצר שם. יש לנו שכנה טובה במזרח – ממלכת ירדן – ממלכה שבראשה עומד נצר לשושלת ההאשמית. אך להערכתנו זהו מצב זמני. זה לא יקרה מחר וגם לא מחרתיים אבל בעוד חמש שנים, אולי בעוד עשר שנים, עלולה לקום בתחומי ירדן מדינה פלשתינית. אם כך יקרה, מצבנו יהיה כזה: מול 6.5 מיליון יהודים שיאכלסו את "מדינת תל אביב" ופרווריה היפים, יאכלסו את המדינה הפלשתינית הרחבה 13-14 מיליון תושבים – ומדינה זו לא תהיה ידירותית לנו כמו ממלכת ירדן.

התופעה החמורה של זליגת אוכלוסייה פלשתינית ו/או ערבית-ישראלית אל המרחבים היהודיים מתרחשת גם בגליל: בכל האזור מבירנית ופסוטה בצפון, דרך עמק יזרעאל, ומשם דרך יהודה ושומרון, ירושלים, הר חברון, מרחבי הברדווים, ומשם בואכה רצועת עזה. גואל האדמות יהושע חנקין היה מתהפך בקברו אילו ראה את המתרחש בגליל ובעמק יזרעאל.

אם בוחנים את המרחב הגיאוגרפי סביב ארץ ישראל נראה כי הולכת ונוצרת סביבנו מעין טבעת חנק. היום מתגוררים בלכנון, בדרום סוריה, בירדן ובסיני כ-14 מיליון איש. לכאורה הם נוגעים לנו. אבל מה יקרה בעתיד? על פי הנתונים הדמוגרפיים, תוך 15-20 שנה מספרם יגדל ל-30 מיליון תושבים, כיוון שהם מתרכבים בשיעור של 3 אחוזים בשנה. במאבק הדמוגרפי הזה, כאשר הריבוי הטבעי באוכלוסייה היהודית רחוק מנתוני הגידול בקרב הערבים, אנחנו מועדים להפסיד. דוגמה למה שעלול להתרחש בשטח בפועל אפשר להביא מהתפתחות העיר עקבה. בשנת 1948 התגוררו בעקבה 400 איש. כיום מונה אוכלוסיית העיר הזו וסביבותיה (טאבה, חקל ועקבה) לפחות 100 אלף נפש, ותהליך ההתרחבות נמשך.

מיליוני בני האדם אשר יחיו מסביבנו לא ינופפו בסיסמאות אנטי-ציוניות ולא יצטוו

את זכות השיבה. הם פשוט יהיו רעבים ויחפשו מקום טוב לשבור בו שבר. דוגמה מאלפת למצב כזה אנו מוצאים בגבול מקסיקו-ארה"ב. יחס הפער הכלכלי בין שתי

המדינות האלה הוא 1 ל-4, אולי 4.5 (הכוונה להכנסה שנתית לנפש של 8,000 דולר במקסיקו לעומת 35 אלף דולר לנפש בארה"ב). כל אחד יודע מה מתרחש בגבול מקסיקו-ארה"ב, וידועים המאמצים הגדולים והאמצעים שמשקיעה ארה"ב בניסיונותיה לעצור את חדירת המקסיקנים למולדת החופש – ללא הצלחה. מצב דומה קיים אצלנו היום. למשל הפער הכלכלי בינינו לבין הפלשתינים באזור בת חפר ושוויקה הוא ביחס של 1 ל-20. כשהפלשתינים נשלטים בידי רשות מושחתת שאינה מצליחה לקדם את עמה, האם אפשר לגשר על פער שכזה? וכיוון שהם חיים שם בעוני ובאבטלה, ורואים את השפע אצלנו – מובן שירצו לשפר את תנאי חייהם. ולכן הם יחדרו לתחומנו, יגנובו מה שאפשר, וייקחו מן "העשירים" הישראלים כדי שיוכלו להתקיים משלל הגנבה. הגדר שאנו מקימים צריכה לתת מענה לתהליך הזה. חובתנו להשלים את הגדר ולכנות במהירות את כל מה שדרוש להפיכתה לחיץ לא עביר. בד בבד, צריך להיות ברור לכולנו שגדר כזו צריך להקים גם לאורך הגבול עם מצרים בסיני. וחשוב להדגיש שהדברים האלה תקפים גם לגבי צריכת המים לשתייה ולחקלאות. המים שיצרכו מיליוני בני אדם הסוגרים עלינו, יבואו על חשבון פוטנציאל מי הירדן.

המסקנות ברורות: אם תאבי חיים אנחנו – חובתנו להמשיך בהתנתקות. מי שמדבר על החזקת שטחים ביהודה ושומרון כחלק ממדינת ישראל מגשים את חלומה הרטוב של ערפאת. מציאות כזו תוביל ישירות לסופה של המדינה היהודית-ציונית. ואם מישהו טוען שניתן לאדות אוכלוסייה, לגרש אותה, לטרנספר אותה וכך לפתור את הבעיה – שיסביר איך אפשר שמהלך כזה יהיה

**"נוכח השינויים
האסטרטגיים
בארחב – נפילת
החזית המזרחית,
מצד אחד,
והתקרבות אלי-
קאעדה ודומיה
לארחב האחיה
שלנו, מצד שני
– יש לספח
את הבקעה
למדינת ישראל
ולקבוע טריז
יהודי בין יהודה
ושומרון לבין
הירדן. ביטריזי
זה צריך יהיה
לקבוע פרוזדורים
שיקשרו את
שכם ורמאללה
למדינת ירדן
ולעולם הערבי".**

מעשי. ברור למדי שדיבורים מן הסוג הזה הם התחכמות, ובמקרה שלנו אי אפשר להתחכם ולהציע פתרון לא מעשי. הדבר הנכון ביותר לעשות מבחינתנו הוא להודיע על התנתקות נוספת ולבצעה.

זאת ועוד – בעזה, למשל, מתגוררים 1.4 מיליון תושבים. על פי שיעור ריבוי האוכלוסייה בעזה, מספר התינוקות הנולדים בה בכל חודש וחצי דומה למספר כל מתנחלי גוש קטיף לשעבר. המספרים האלה אינם קשורים לטרור או למדיניות, אך הם יקבעו את יכולתנו להתקיים כמדינת יהודית-ציונית. אם נוסיף למספרים אלה את הריבוי הטבעי גם ביהודה ושומרון, נראה כי במרחב הגיאוגרפי של מדינת ישראל ויהודה ושומרון מצויים כיום 5 מיליון פלשתינים ו-5 מיליון יהודים. האם זו מדינה יהודית-ציונית?

ומה צופן בחובו העתיד? על פי התחזית לשנת 2020, יהיה שיעור היהודים 41 אחוזים מן האוכלוסייה הכללית בשטחי ארץ ישראל. תחזית נוראה זו עומדת להתממש כיוון שאנחנו עם מערבי ברובו, החי במאה ה-21, עם שבו אישה מביאה לעולם 2.6 ילדים בממוצע. בעזה, לעומת זאת, מביאה אישה לעולם 10 ילדים בממוצע. אם זו המציאות כדאי להמשיך ולהביט נכוחה בעוד כמה נתונים מספריים הלקוחים מן המציאות ובמשמעותם. מספר הערבים בשטחי ארץ ישראל מגיע ל-5 מיליון, והם מהווים היום 51 אחוזים מתושבי הארץ. אם תהליך ההתנתקות ייקטע אחרי השלב הראשון שבוצע בחבל קטיף – והרכב האוכלוסייה יהיה חצי-חצי, יהודים וערבים – תקום לנו, בכפייה אמריקאית, מדינה דו-לאומית. בהתחשב בפריסה הגיאוגרפית של ריכוזי האוכלוסייה השונים במדינה שכזו, נצטרך להתרגל למציאות – זאת על פי מצגת שהציג צוות חוקרים חשוב בפני משרד החוץ האמריקאי – שבה ינועו רכבות בין עזה-רפיח לבין דהריה-ג'נין-חיפה, ומטוסים יטוסו משדה התעופה בדהנייה לעטרות. מבלי לדון בסממנים אחרים של המדינה הדו-לאומית, האם יש עדיין מי שעוצמים את עיניהם ורוצים ארץ ישראל שלמה וציונית? הדבר פשוט אינו מתיישב עם העובדות ועם ההיגיון.

זה המקום לדבר גם על ירושלים. זו ירושלים שאנו שרים עליה "העיר שחוכרה לה יחדיו", שאנו מוסיפים לה את התואר "הקדושה". על איזו ירושלים מאוחדת אנחנו מדברים? האם ערב-סוואחרה היא ירושלים? האם צור-באכר ושועאפט הן ירושלים? האם מחנה הפליטים בענתות, שמשדה דייך סיפח עשרה ימים אחרי מלחמת ששת הימים, גם הוא ירושלים "הקדושה"? אחרי כל המילים הגדולות, ראוי לומר את האמת: חלק

משמעותי מן היהודים בגד בירושלים: המתנחלים הלכו לשטחים; חלק מהחרדים עברו למבוא בית"ר, לכית שמש ולא לעד; וכל החילונים, ומקצת בני הכיפות הסרוגות, עברו למבשרת, למודיעין, לתל אביב, לבוסטון. ואנחנו מעזים להמשיך לדבר על עיר הנצח גם אחרי ש־200 אלף ישראלים נטשו אותה. רק אם נעביר את כל החלקים הפלשתיניים של ירושלים הגדולה במזרח ירושלים לרשות הפלשתינית נוכל להתמודד עם בעיותיה של בירת ישראל, ואולי אף לפתור אותן בדרך יהודית נכונה.

**"איך אפשר
להמשיך
ולוור שאנחנו,
הישראלים,
אוהבים את
ירושלים, כאשר
200 אלף
ישראלים ברחו
מתנה ב־15
השנים החולפות?
האמת היא כי כל
אלה שמצהירים
על אהבתם את
ירושלים אוהבים
רק מקום אחד
- תל אביב".**

קיימת בישראל עוד ישות דמוגרפית, לא יהודית ולא ערבית, שחובתנו להתייחס אליה בכבוד ראש ובכבוד. זו הישות של הדרוזים. מדינת ישראל צריכה לחבק ולטפח אותם, וכך גם את הנוצרים שחיים עמנו – לחבק אותם באמת, ולא להתייחס אליהם כאויבים פוטנציאליים. ואל לנו לשכוח, במסגרת הטיפול ההוגן והשוויוני בנוצרים ובדרוזים, כי הגיעה העת לטפל בדרך נאותה גם ב־70 אלף הערבים המתגוררים ברמלה, בלוד, ביפו, בעכו, בחיפה, שכולן ערים מעורבות. ערבים אלה אינם מהווים איום אסטרטגי. מדינה שקלטה במשך עשור כמיליון עולים מחבר העמים יכולה לקלוט את המיעוטים האלה, לתת להם וילות ולהתחיל לטפח אותם. נהיה הראשונים להרוויח מכך.

כל הנתונים המספריים כולם מבהירים עובדת חיים פשוטה: אין לנו ברירה אלא להמשיך ולהתנתק. הגדר מתווה בדיוק את גבולות ההתנתקות, וכל מה שממזרח לגדר – יפונה. בעניין הזה אנחנו לא לבד – ארה"ב הגדולה, הידידה האמיתית שלנו, מתייצבת לצדנו ותומכת בגדר המערבית שלנו, והיא גם המעצמה הקובעת באזור. מתוך כך, ברור שההתנתקות הבאה כבר יצאה לדרך ואין מנוס ממנה.

ובאשר לבקעת הירדן: נוכח השינויים האסטרטגיים במרחב – נפילת החזית המזרחית, מחד גיסא, והתקרבות אל-קאעידה ודומיה למרחב המחיה שלנו, מאידך גיסא – יש

לספח את הבקעה למדינת ישראל ולקבוע טריז יהודי בין יהודה ושומרון לבין הירדן. ב"טריז" זה צריך יהיה לקבוע פרוזדורים שיקשרו את שכם ורמאללה למדינת ירדן ולעולם הערבי.

שאלה מעניינת היא מה יהיה מחירה של ההתנתקות הנוספת, מבחינת שטחי הפינוי. ב"כנס ירושלים" עשיתי את החשבון הבא: לאורך הגדר, שאורכה כ-700 ק"מ, יידרש לנו שטח שרוחבו 50 מטר – סיכום ביניים: 35 אלף דונם; מחנות צבא צמודי גדר – עוד 15 אלף דונם; תשתיות לשערים, מעברים ופשפים – עוד 20 אלף דונם; חישבתי ומצאתי שיהיה צורך לפנות 50 אלף איש, ואוכלוסייה כזו היא שוות ערך לאוכלוסיית עיר בת 20 אלף דונם; סה"כ: 90 אלף דונם. אם נעריך את השטחים בתחומי הרשות הפלשתינית, שלא יוכלו לבוא לידי שימוש, בעוד 100 אלף דונם לערך, נראה כי בפועל יגיעו הנזקים המרחביים של הגדר לכדי 200,000 דונם. נזקים אלה בטלים בשישים לעומת היתרונות שתביא לנו ההתנתקות.

תל אביב הופכת לאויב של מדינת ישראל

קיימת בתחומי מדינת ישראל תופעה שקוראים לה תל אביב. בעצם זו מדינה בתוך מדינה. תל אביב היא מרכז משיכה לישראל כולה. בתל אביב הקפה טוב יותר, הגלריות נהדרות, היצע הקונצרטים גדול ועשיר, והמוזיאונים – כמעט כמו בפריז. אבל, למרבה הצער, תל אביב הופכת למעין אויבת של ישראל. תל אביב זו הורסת את כל מרקם הפריפריה של מדינת ישראל. על עובדה זו ניתן לעמוד מהנתונים הדמוגרפיים המיוצגים במספרים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. מנתונים אלה מתחזרת מגמה ברורה ומתמשכת – עם ישראל מתכנס לתל אביב, ועוצמת העיר הזו עוברת כל גבול מוכר של ערי מטרופולין וערי עולם אחרות.

ייתכן שהתופעה של תל אביב אינה כה חריגה למדינה נורמלית. אך אם הייתי סולח ללונדון שהכל מתרכז אליה והייתי סולח לפריז שהכל מגיע אליה – הייתה סלחנות זו נובעת מן הטעם שבמדינות הים האלה אין סכנה ממשית שמישהו "יחטוף" את המדינה. אצלנו הסכנה הזו קיימת, ומכאן סכנתו של המותג תל אביב. הוכחה לכך אפשר להביא מתוצאות של מפגשים ככל רחבי ישראל. כאשר אני שואל "מי אוהב את ירושלים?" 90 אחוז מן הנוכחים מרימים את היד. תשובתי היא – "אתם משקרים". ובאמת, איך אפשר להמשיך ולומר שאנחנו, הישראלים, אוהבים את ירושלים, כש-200 אלף ישראלים ברחו ממנה בחמש-עשרה השנים החולפות? האמת היא כי כל אלה שמצהירים על אהבתם את ירושלים אוהבים רק מקום אחד – תל אביב, עם הקפה ארומה הטוב ברחובות הירקון, בדיזנגוף ובמקומות אחרים.

אם נמשיך להתעלם מן הנתונים הקשים – גורלנו נחרץ. מדינת ישראל אינה יכולה להתקיים בגבולות פריסת האוכלוסייה הנוכחית שלה.